

POSTANOWIENIE

Dnia 7 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący)
SSN Paweł Grzegorzczak (sprawozdawca)
SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z wniosku D.K., R.K. i A.K.
przy uczestnictwie M.K.
o dział spadku i zniesienie współwłasności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 7 września 2018 r.,
zażalenia wnioskodawców
na postanowienie Sądu Okręgowego w T.
z dnia 9 maja 2018 r., sygn. akt I Ca [...] /17,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 maja 2018 r., Sąd Okręgowy w T. odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawców D.K., R.K. i A.K. od postanowienia tego Sądu z dnia 30 stycznia 2018 r., oddalającego apelację od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego w T. z dnia 16 maja 2017 r., wydanego w sprawie o zniesienie współwłasności i dział spadku, którym oddalono wniosek o stwierdzenie nieważności umowy darowizny.

Sąd Okręgowy zważył, że wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej wnioskodawcy określili kwotą 80 000 zł. Suma ta odpowiada wskazanej pierwotnie we wniosku o dział spadku i zniesienie współwłasności wartości majątku.

Wartość tego majątku uległa wprawdzie zwiększeniu o kwotę 72 086,90 zł na skutek rozszerzenia wniosku, jednakże zaskarżonym orzeczeniem rozstrzygnięto jedynie o żądaniu stwierdzenia nieważności umowy darowizny, której przedmiotem była nieruchomość podana pierwotnie jako składnik majątku spadkowego i oszacowana przez wnioskodawców na kwotę 80 000 zł. Uzasadniało to odrzucenie skargi na podstawie art. 519¹ § 4 pkt 4 w związku z art. 398⁶ § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżyli zażaleniem wnioskodawcy, zarzucając naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c., art. 25 § 2 k.p.c. i art. 26 k.p.c. oraz art. 130 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Na tej podstawie wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, w tzw. sprawach działowych, w tym w sprawach o dział spadku, w razie zaskarżenia skargą kasacyjną orzeczenia co do istoty sprawy, wartość przedmiotu zaskarżenia nie odpowiada wartości całego dzielonego majątku, lecz wartości konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek zaskarżenia. Z reguły wartość ta nie może przekraczać wartości udziału przysługującego skarżącemu uczestnikowi, chyba że podważa on zasadę podziału, objęcie lub nieobjęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenie nakładów, gdyż wówczas wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału. Wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60, z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14, niepubl., z dnia 13 marca 2015 r., III CZ 13/15, niepubl., z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15, niepubl., z dnia 6 listopada 2015 r., II CZ 76/15, niepubl., z dnia 13 stycznia 2017 r., III CZ 61/16, nie publ., i z dnia 26 października 2017 r., II CZ 64/17, niepubl.).

Ponadto, z zastrzeżeniem szczególnych sytuacji, wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną nie może przekraczać wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. Innymi słowy, odpowiednie stosowanie do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej przepisów art. 19 - 24 k.p.c. (art. 398²¹ w związku z art. 368 § 2 k.p.c.) nie może uzasadniać jej aktualizacji przez podwyższenie ponad wartość dotychczasową, a tożsamość zakresu rozstrzygnięcia kwestionowanego w apelacji i w skardze kasacyjnej wyłącza dopuszczalność oznaczenia w skardze wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie wyższej niż poprzednio w apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 1996 r. I CKN 21/96, OSNC 1997, nr 4, poz. 42, z dnia 19 czerwca 1997 r., III CZ 25/97, OSNC 1997, nr 10, poz. 162, z dnia 22 grudnia 2002 r., II UZ 11/02, OSNP (wkładka) 2002, nr 17, poz. 7, z dnia 7 sierpnia 2014 r., II CZ 30/14, niepubl., i z dnia 7 kwietnia 2017 r., V CZ 26/17, niepubl.).

Odnosząc te uwagi do okoliczności sprawy, racją jest, że podana przez wnioskodawców wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym nie była wiążąca w kontekście badania dopuszczalności skargi kasacyjnej. Z materiału sprawy wynikało jednak, że zarówno we wniosku, obejmującym początkowo jedynie nieruchomości będącą przedmiotem postanowienia wstępnego, jak i w odpowiedzi na wezwanie Sądu, jak również w apelacji od tego postanowienia, wnioskodawcy oznaczali wartość przedmiotu sporu (zaskarżenia) kwotą 80 000 zł. Wartość ta nie była kwestionowana przez uczestniczkę postępowania.

W tym stanie rzeczy, odwołując się do powołanej wcześniej judykatury, nie było żadnych podstaw, aby - wobec tożsamości przedmiotu postępowania apelacyjnego i kasacyjnego - przyjąć, że wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej mogłaby ulec podwyższeniu względem wartości ustabilizowanej w postępowaniu apelacyjnym, i to na skutek działań podejmowanych przez sąd z urzędu. Wnioskodawcy oszacowali swój interes majątkowy w poddanym pod osąd żądaniu odwołując się do oznaczonej kwoty pieniężnej, wskazanej w umowie darowizny i konsekwentnie kierowali się tą wartością w kolejnych fazach postępowania. Wyrażone przez wnioskodawców na etapie postępowania zażaleniovego przekonanie, że wielkość ta jest zaniżona, nie mogło zatem mieć wpływu na dopuszczalność skargi kasacyjnej (por. też postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 21 grudnia 2006 r., III CZ 89/06, niepubl., i z dnia 24 listopada 2017 r., III CZ 43/17, niepubl., w których zwrócono uwagę na niedopuszczalność instrumentalnego zwiększania wartości przedmiotu zaskarżenia w celu dostosowania jej do wysokości dolnego progu dopuszczalności skargi kasacyjnej).

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 i art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

aj

ał